

Fire: Fusion, Forgiveness, and Fruition

פרשת שמיני תשפ"א

LEVITICUS

PARASHAS SHEMINI

9 / 10-24

16

²² Aaron raised his hands toward the people and blessed them; then he descended from having performed the sin-offering, the elevation-offering, and the peace-offering. ²³ Moses and Aaron came to the Tent of Meeting, and they went out and they blessed the people — and the glory of HASHEM appeared to the entire people!

²⁴ A fire went forth from before HASHEM and consumed upon the Altar the elevation-offering and the fats; the people saw and sang glad song and fell upon their faces.

23. **ויבא משה ואהרן** — *Moses and Aaron came*. Why did they enter the Tent of Meeting? *Rashi*, quoting *Sifra*, offers two alternatives: (a) Moses was teaching Aaron the procedure of burning the *קטורת*, *incense*, on the Inner Altar. (b) When Aaron saw that the *Shechinah* had not rested upon the Tabernacle despite the long inauguration service, he was distraught and blamed himself, saying, "I know that God is angry with me [because of the sin of the Golden Calf], and it is because of me that the *Shechinah* has not rested upon Israel." He turned to Moses and said, "Moses, my brother, what have you done to me that you had me embark upon the Divine Service and be humiliated!" Immediately Moses entered [the Tent of Meeting] with him and they prayed for mercy — and the *Shechinah* rested upon Israel.

24. **ויצא אש מלפני ה'** — *A fire went forth from before HASHEM*. The fire came down like a pillar from heaven to earth (*Sifra*). It went into the Holy of Holies and from there it went out to the Golden Altar and then to the Outer Altar, causing the incense and the sacrificial parts to go up in smoke (*Rashbam*).

3

THE CALL OF THE TORAH

R. Hunk

24. **ויצא אש מלפני ה'** — *A fire went forth from before HASHEM*. A fire came down miraculously from Heaven, to add to the ordinary fire lit by the Kohanim on the Altar. (See the commentary to 1:7.) *Rashbam* suggests that this Heavenly fire emanated from the Holy of Holies. However, King Solomon in the context of the Temple service seems to make clear that it came directly from Heaven: *and the fire descended from Heaven* (II Chronicles 7:1). Most commentators hold that the *אש של הרייט*, *ordinary fire*, had been kindled on the Altar on the eighth day as it had during the seven days of consecration. Then the Heavenly fire appeared and served to consume the offering in an instant, instead of letting it burn for hours.

* According to the Talmud, the Heavenly fire brought with it five miracles (*Yoma* 12b): it seemed crouched over the Altar majestically like a lion, it was as dazzling as the sun, it was of a solid substance, it consumed both dry and wet materials, and it was without smoke. *Maharsha* observes that it had the nature of *אש יסודית*, *elemental fire*, one of the four basic elements of creation (discussed by *Ramban* at the start of *Genesis*). This miraculous fire no longer appeared in the Second Temple.

ויפלו על פניהם — *And fell upon their faces*. The goal which God set for Israel in the words, *Let them build Me a Sanctuary, that I may dwell among them*, was achieved at last. The appearance of the Divine Majesty within the Sanctuary and the descent of Heavenly fire were the culmination of the dazzling fashion, these miraculous events signified that intimacy had once again been established between the nation of Israel and its God. The supreme dignity of Israel as the chosen people was here being confirmed by God Himself.

To express their intense happiness, the entire people gave a shout of joy and threw themselves upon the ground when they saw the fire. The significance of this gesture becomes clearer when it is repeated at the consecration of King Solomon's Temple: "All the people of Israel looked on when the fire came down and the glory of God was on the House; they kneeled with their faces down to the ground, bowed down to the pavement, and gave thanks to Hashem: for He is good, for His mercy endures forever" (*Chroniclces* II 7:3).

The revelation of the *Shechinah* stimulated the religious fervor of the Jewish people. The Midrash to *Psalm* 69 tells us they became *צדיקים*, *righteous people*, as it is said, **רננו צדיקים ביה**, *those who joyfully acclaim Hashem are righteous*. The atmosphere of holiness so created during these glorious days is recalled by *Malachi's* wish when he said: *Hashem will take pleasure in the offerings of Judah and Jerusalem as in the days of old and in former years* (*Malachi* 3:4). Explains *Sifra*, **בימי עולם**, *in the days of old* — that is at the consecration in *Moses' time*; **ובשנים קדמניות**, *and in former years* — at the consecration in King Solomon's time.

5

כדאמרו במדרש רבה (שמו"ר ב, י) 'מכאן אמרו, האש של מעלה... שורפת ואינה אוכלת, וע"ז גופא התפלא משה מדוע לא יבער הסנה, וכן במעמד הר סיני שוב נתגלה כבוד ה' באש — 'והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש' (שם יט, יח), אלא שלעומת הסנה שהיא אש שאינה אוכלת, שם מפורש 'ומראה כבוד ה' באש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל' (שם כז, יז), מודגש כאן שהיתה זו אש אוכלת. והיא כדוגמת האש שעל המערכה שהיתה אש אוכלת, ככתוב בפסוק שלפנינו 'ותאכל על המזבח'.

שְׁלוֹם

שְׁמִינִי

לֵב

פ

ביום זה בלבד, הפכו קרבנות אלו לקרבנות חובה — מדוע? "כי היום ה' נראה עליכם", מפרש רש"י — "להשרות שכינה במעשה ידיכם!"

זוממותו של יום השמיני

עלינו להבין ולהתבונן, מהו העניין הגדול הזה? הרי לכאורה, דברים אלו של גלוי השכינה, והשראת השכינה, היו "תמידים כסדרם" ומנת חלקם הטובה של בני", ובניסים גלויים יום יום, אף קודם בניית המשכן, ומהי השראת השכינה המיוחדת, שזכו לה באותו "יום השמיני"? ושבעבורה, באו קרבנות מיוחדים לאותו היום בלבד?

ולאחר סיום הקרבת הקרבנות, אהרן מברך את העם, ואז באה השעה הגדולה עליה דיבר משה בתחילה, "וירא כבוד ה' אל כל העם", והפסוק ממשיך "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם" (ט', כ"ז).

שוב תמהים אנו כעין הקושיא הנ"ל, בני ישראל שראו את יציאת מצרים, והראו באצבע על גילוי שכינה בקריעת ים סוף, וה' נראה עליהם באש ובענן, וכבוד ה' הולך לפניו יומם, ואש לילה ואח"כ גילוי שכינה בעת מתן תורה. במה יוצאים המה כאן מגדרם על עוד פעם, של ר"ה נראה עליכם"? אתמהה! מה ראו כאן שלא ראו עד הנה?

פרשת שמיני בן מלך על התורה

האש שירדה על המזבח

ויהי ביום השמיני למילואים, יום בו הוקם המשכן לקביעות, ויקריבו לראשונה קרבנות אהרן וקרבנות של ישראל על גבי המזבח, מכל סוגי הקרבנות, עולה וחסאת ושלמים, ואף המנחה לא נפקד מקומה, כולם הוקטרו על גבי המזבח כאשר ציוה ה' את משה, ואז התרחש הפלא לעיני כולם — "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים" (ט, כד), והיותם הנפעם של כלל ישראל למחזה היה כפול ומורכב — "וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם" (שם), רננה ופחד מעורבכים זה בזה.

התגלות כבוד ה' על ידי האש

והנה שלוש פעמים מצאנו בתורה התגלות הקב"ה ושכינתו על ידי הופעת האש. הראשונה במראה הסנה, ששם התפעל משה רבינו ואמר: "אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה" (שמות ג, ג), האש הזו היתה אש ששורפת ואינה אוכלת,

האש הראשונה שבסנה היתה 'אש אלוקית' ולפיכך לא היתה אש טבעית, כפי שהבין משה רבינו ייסתר משה פניו כדי לא להסתכל במראה הנורא הזה. ומשמע שכך טבעו של אש של מעלה. וכיון שמדובר בסנה הרי הפלא גדול שבעתים, שכן הסנה ממין הקוצים הוא וטבעו שהוא ממחר לבעור, וכאשר ראה משה שבכל זאת אין הסנה נאכל, הרי זה אות כי היא אש רוחנית, אש עליונה של נס ופלא, אש אלוקית.

* מאידך, במעמד הר סיני מדגיש הכתוב שהיתה זו דוקא 'אש אוכלת', וזה מפני שהאש הזו היא אש שיש בה מורא וחרדת השכינה, וזה גם ענין העשן שהיה בהר סיני, כי אש אוכלת יש בה כידוע עשן.

ונראה הביאור בזה, כי אכן יש הבדל בין סוג ההתגלות של הקב"ה בחורן הסנה להתגלות שבמתן תורה. בסנה היתה ההתגלות למשה רבינו כדי לגאול את ישראל, וזו בחינת 'אש שאינה אוכלת', להורות על בחינת רחמים וחסדים, אך במתן תורה, הופעת ה' היתה במטרה להטיל עלינו את חובת עבודתו יתברך שנקיים גזרותיו, ולפיכך הופעת השכינה בדרך גבורה ומורא היא - 'תורה מפי הגבורה ניתנה' (שבת פח:), באימה וביראה ברתת ובויע (מ"ק טו.). ככתוב בפרשת ואתחנן (דברים ד, כד) 'כי ה' אלוקך אש אוכלה הוא א-ל קנא'.

• הרי האש שאינה אוכלת היא בחינת 'חסד', והיא נתגלתה בעת שהוא יתברך בא לגאלנו, ואלו האש האוכלת היא בחינת 'גבורה', והיא נתגלתה בעת שבא לתת לנו את תורתו מפי הגבורה.

אש המזבח היא אש של 'תפארת'

* אמנם האש שעל המזבחה היא אש שלישית, שבה ראו הנהגה ממוזנת - בבחינת מידת 'תפארת'. שמצד אחד היתה זו ג"כ אש אוכלת, כי העבודה לפניו ית"ש יש לה אופי של חוב וחביעה, וגם העמידה לפניו ביראת הכבוד היא. מאידך, אכילת האש היתה לאכול הקרבנות, כלומר אש של רצון, לבטא שקרבנותיהם ואכילותיהם של ישראל מתקבלים לרצון על ידי השכינה. ואכן מפני כך לא היה באש הזו עשן (כדאיחא בגמרא ה"ל). כמנ שהיה באש האוכלת שעל הר סיני, ששם היתה אכילה של כילוי לעורר פחד ומורא,

ובאכילת כילוי ישנו עשן כידוע מדרכי הטבע, אבל כאן היא אכילה של רצון, ובכגון דא אין בה עשן.

מיוזג זה של אש אוכלת במורא ואש אוכלת ברצון, הוא אשר גרם לישראל לשני ביטויים הפוכים, כדכתיב בקרא "וירא כל העם וירגזו, ויפלו על פניהם". מחד גיסא וירגזו על שום גילוי החביבות הנשגבה שזכו לה בירירת האש מן השמים לאכול קרבנותיהם, מאידך גיסא ויפלו על פניהם מצד יראת הכבוד שהופעה זו מחייבת וגורמת.

יתרון האש שנתגלתה על המזבח

נמצא שהאש שהופיעה תחילה בסנה ואחר כך בסיני, הגיעה לכלל שלימות ומיוזג באש של המערכה. בה הופיע ה' כמלך בחורן עמו החביב עליו - אמר רבי אלעזר מזבח מוזה ומזין מחבב מכפר; מוזה גזירות ומכפר עונות (כתובות י:). האש על גבי המזבח מבטאת אפוא את המיוזג של הופעת השכינה בישראל הן בכדי לעבדו, והן כדי להראות את הרצון והידידות בקבלת הקרבנות, ובהשגחה עליהם להושיעם ולהשפיע עליהם טובה וברכה.

מח עבודת שמיני עבודה

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולקבני ישראל. אמרו חז"ל (תנ"לה י"ע) תניא אותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא ויהי ציוס השמיני וכתיב הכס ויהי ערב ויהי צוקר יום אחד. יש לנאר, מה היתה מעלת וגדולת השמחה כל כך לפני הקב"ה ציוס הזה, עד שדימוה חז"ל לשמחת יום שנבראו בו שמים וארץ.

גם כבר עמדו המפרשים (עי' ספורנו ועד) לנאר, מה שהסמך הכתוב פרשת מאכלות אסורות אחר פרשת יום שמיני למילואים, מזה השייכות של שמי פרשיות אלו זו לזו.

ויבואר על פי מה שאמרו חז"ל (תנ"לה) מה ט"ו) בשעה שצרכו הקב"ה את העולם נמארה שיהא לו דירה בתחתונים, והיינו כי תכלית צריחת העולם היתה, שתמגלה כבוד מלכותו יתברך אף בתחתונים, צעולם הזה החומרי וצני אדם קרוי חומר, וכמו שכתוב בספר הזוה"ק הרבה פעמים (זוה"ק ס"א ר"ל: סיקור"ו ע"ט. ועד), דתכלית צריחת העולמות היתה, צנין דישממזדעון ליה לקב"ה עילא ומתא, היינו שאף למתא צמון המרתק הרב של העולם הזה החומרי, גם שם יתראה ויתגלה אורו יתברך, וכולם יכירו גדולתו. ולתכלית זאת צוה הקב"ה לצנות המשכן, כדי שתמגלה כבוד שכינתו יתברך צעולם הזה, ושיהא לו יתברך דירה בתחתונים בלב

כל אחד מישראל, וכמו שכתוב (שמות כ"ה ח') ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ודרשו צוה (אלשיך ושל"ה הק') צמכו לא נאמר אלא צמכו, צמוך כל אחד ואחד מישראל, שעל ידי השראת השכינה שצמטן, נתגלה כבוד שכינתו יתברך בלב כל אחד ואחד מישראל.

אבל כל זמן שצני ישראל עדיין לא נודככו מחטא העגל, עדיין לא היה אפשר שתשרה השכינה בתוכם, כמו שאמרו חז"ל (יבמות ק"ב ע"ב) אין אדם דר עם נחש ככפיפה אחת, אדם היינו אדם העליון, הרומז להמשכת אור אין סוף צ"ה כידוע (ליקו"ט משא), אינו דר עם נחש, היינו עם זוהמת הגוף הנאה מחטא הנחש, ככפיפה אחת, ובחטא העגל הרי חזרה על צני ישראל וזהמת הנחש שפסקה מהם צעת מתן תורה, לכן עדיין לא היה צאפשרי שהקב"ה ישרה שכינתו צמטן. ואף אם היו ממשיכין השראת השכינה על ידי עבודת המשכן וכדו', לא היה אפשר שתהיה לזה קיוס ומעמד אלא לזמן מועט, כי צדך עראי אפשר שתמגלה כבוד השכינה אף צמקוס שאינו ראוי לזה, אבל הרי תכלית צנין המשכן היתה, שיהא לו יתברך דירה בתחתונים, היינו שיקבע דירת שכינתו צמון צני ישראל צדך דירת קבע, וזה לא היה אפשר כל זמן שלא נודככו מוזהמת חטא העגל.

לבן כאשר הגיע יום שמיני למילואים, עת אשר ראה הקב"ה לגלות אורו יתברך ולהשרות שכינת עוון בלב כל אחד ואחד מישראל, כדי לדור בתחתונים, צוה הכתוב להקריב ציוס ההוא את סדר הקרבנות הנאמר בצרשה, שקרבנות הללו צאו לכפר לצני ישראל על עון העגל, כמו שכתוב, קח

לך עגל בן בקר לחטאת, ופרש"י הק' להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה. כי היום ה' נראה אליכם, פרש"י הק', להשרות שכינתו במעשה ידיכם לכן קרבנות הללו באים מוצה ליום זה. הרי שלא היה אפשר שמשרה שכינתו יתברך בישראל, אלא על ידי הקרבת הקרבנות האלו, שזכו לטהר אותם מזהבמת חטא העגל, וכן אמר להם משה, זה הדבר אשר כוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', כי דייקא אחר שמקריבו כל הקרבנות הללו, יראה אליכם כבוד ה'. ולכן אחר שאהרן גמר כל עבודותיו והקריב כל הקרבנות, כמיז וירא כבוד ה' אל כל העם, שאז נתגלה אליהם כבוד השכינה.

12

אבל בכל זאת, אף שכבר השלים אהרן את קדר העבודה, ונראה כבוד ה' אל כל העם, כל זמן שהקרבנות עדיין לא נתקבלו למעלה, עדיין לא שרתה עליהם כבוד השכינה בהתגלות הראויה, כי עדיין

לא נתכפר להם עון העגל בכפרה הראויה, וכן עד שבני ישראל לא ראו שקרבנותיהם נתקבלו לרצון, עדיין לא שמחו כל כך בזה שנתגלה אליהם אור השכינה, כי משעו אולי לא נתגלה להם האור הזה אלא בדרך ארעי ליום ההוא, ולא יתאורר להם קיום ומעמד בדרך דירת קבע, כי זוהמת החטא תבריה התגלות השכינה מהם, רק כאשר יראה אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה וגו', שאז נתקבלו קרבנותיהם לרצון, ונתכפר להם עון העגל בכפרה הראויה, אז שרתה עליהם אור השכינה בהתגלות גדולה מאוד, ואז וירא כל העם ויראו, ששמחו ושזכו לה' על אור השכינה שנתגלה אליהם, כי אז ידעו שיהא לאור הזה קיום ומעמד, כיון שאין בהם עוד מונע מהשראת שכינתו יתברך.

13

וזדו גם הענין מה שבני ישראל נפלו על פניהם כאשר נתגלה עליהם כבוד השכינה, כמו שכחוב וירנו "ויפלו על פניהם", והיינו על דרך שיאר הרה"ק בעל המניח ז"ע (ליקו"ת פ' ברכה ג"ח ע"ב), מה שחיקנו לומר בתפלת מוסף שלש רגלים, ומפני חטאינו גלינו מארצנו וכי ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך וכי מפני היד שנשתלחה במקדשך, דכרך ביאור, בשלמה לעלות וליראות אין לנו יכולים בזמן הזה,

מפני היד שנשתלחה במקדשך, אכל להשתחוות לפניך הלא אפשר לקיים גם בזמן הזה, ואנו משתחוים לפני יתברך בכריעות דיום הכיפורים וכדומה, ובכל יום אנו אומרים, ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ובבאר בזה הרה"ק הנ"ל, כי ההשתחויה צבית המקדש בשלש רגלים, לא הייתה השתחויה חילונית באצרי הגוף לבד, אלא עיקר ההשתחויה הייתה השתחויה פנימית, כי בעלותם ליראות את פני ה' בשלש רגלים בשנה, נתגלה עליהם אור השכינה בהתגלות גדולה כל כך, עד שנתבטלו צפנימיות לבדם מפני אור השכינה, ועל ידי זה נפלו מעצמם על פניהם צפיטוט ידים ורגלים, כי לא יכלו לעמוד על מעמדם מגודל התגלות האור, וכמו שמצינו שכאשר נתגלה ה' אל הנביאים, נפלו על פניהם (עי' דניאל י"ט ועוד), וכן נאמר באברהם (בראשית י"ג) ויפול אברהם על פניו וידבר אמו אלהים לאמר, כמו כן כאשר בני ישראל זכו להתגלות השכינה בשלש רגלים, לא היה בכחם לעמוד על עמדם, כי נתבטלו צפנימיות רצון לבדם לפני ה'.

ובח הביטול הזה נשאר חקוק בלבות בני ישראל מרגל לרגל, שבכח זה היה

בכחם לבטל כל רגונות ותאות גופם בכל ימות השנה, כי הרגישו בכל השנה צמינת השתחויה פנימית, להתבטל לפני יתברך צפנימיות רצון הלבו. ועל זה אנו מתאוננים ואומרים, ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך, "ליראות ולהשתחוות" ענין אחד הוא, היינו כח השתחויה הצאה מתוך התראות והתגלות אור ה', זאת חסרה לנו בזמן הזה.

ועל זה אנו מקווים ומשתוקקים לעת הגאולה, שאז נוכה שוב להשיג כח הביטול הזה, כי אז יתגלה אורו יתברך על כל יושבי תבל, וכולם יתבטלו לפני יתברך בביטול גמור, וכמו שאומרים, על כן נקובה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת עון, שנתגלה עלינו שכינת עוון, ועל ידי זה לפניך ה' אלהינו "יכרעו ויפולו", היינו שמגודל התגלות האור יפלו כולם מעצמם בכריעה והשתחויה מפני גודל אור השכינה. ואז יושלם תכלית הצריחה, שבשבילה נצראו כל העולמות, בגין דישתמודעו כולם לקוב"ה עילא ותתא, ושיהא לו יתברך דירה בתחתונים, היינו שיתגלה אור אין סוף ב"ה בכל העולמות, וכולם יכירו גדולתו יתברך.

ובזה יבין גם ענין "ויפלו על פניהם" הנאמר בפרשה זו, כי אחר שכבר יראה אש מלפני ה', ונתקבלו כל הקרבנות

לרצון, שאז כבר נתכפרו בני ישראל כראוי מחטא העגל, נתגלה אליהם אז כבוד השכינה בהתגלות גדולה כל כך, עד שלא יכלו לעמוד על עמדם, ומעצמם נפלו על פניהם מחמת גודל האור, כי נתבטלו צפנימיות רצון הלבו מפני אור השכינה.

וזדו הכוונה בזה שאמרו חז"ל, איתו היום הייתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ, שהרי תכלית צריאת שמים וארץ הייתה כדי שיהא לו יתברך דירה בתחתונים, שגם לתתא בתוך המרחק הרב של עולם הזה יכירו וישירו אורו יתברך, ותכלית זו נתקיימה עתה ביום שמיני למילואים, שזכו בני ישראל להתגלות אור ה' בהתגלות רב כזה, ונעשו כלים ראויים שמשרה בהם אור השכינה בצמינת דירה קבע, לכן הייתה השמחה גדולה ביום זה כמו ביום שנבראו בו שמים וארץ, כי עתה נשלמה תכלית רצונו יתברך בצריאת שמים וארץ.

ובבחינה זו יש לבאר גם ענין סמיכות הפרשיות, מה שהסמיך הכתוב פרשת מאכלות אסורות אחר פרשה זו, כי כמו שבמסכת ה' לא היה אפשר שמתגלה כבוד שכינתו יתברך, רק אחר שבני ישראל נתכפרו מזהבמת חטא העגל, כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת כאמור. כמו כן בכל אדם צפרטיות, כדי שיזכה להשרות

השכינה הק' בקרבנו, צריך שיטהר נפשו מכל זוהמא וטומאה, שהרי כל אדם צריך לעשות דירה להשכינה בתוך לבו, ואף בזמן הזה כאשר אין לנו מקדש, צריך כל אדם להיות בעצמו בחינת מקדש מעט, שיעשה את עצמו כלי להשראת שכינתו יתברך, והיינו על ידי שיטהר נפשו מכל זוהמא וטומאה, וישמור עצמו שלא לעמאות נפשו במאכלות אסורות ובשקצים ורמשים, שהם מטומטמים לבו של אדם, ומצריחים ממנו את אור השכינה. וגם צעת הגאולה, כאשר נתגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם, מי שלא שמר נפשו ממאכלות אסורות ח"ו, לא יזכה ליהנות אז מאור ה', כמו שפירש הרה"ק מצאכדיטשוב ז"ע (קדושת לוי ד"ה ידבר ה'), על מה שכחוב צריש פרשת מאכלות אסורות, וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם, דברו אל בני ישראל לאמר, ודקדקו המפרשים, על כפל הלשון, "לאמר" אליהם דברו אל בני ישראל "לאמר", גם מהו לאמר "אליהם".

לכן שפיר הסמיך הכתוב פרשה זו לכאן, כדי ללמד, כי גם בזמן הזה וגם בכל אדם צפרט, כדי שיזכה שיתגלה צו אור השכינה, ולהיות זכחינת מקדש מעט, צריך לשמור נפשו ממאכלות אסורות, ומכל זוממא וטומאה המונע את אור השכינה מלהתגלות עליו.

נמצא כי זהו תכלית עבודת האדם בעולם הזה, לעשות דירה להשכינה הק' בקרבו, שלבו יהא זכחינת מקדש והיכל ה', וכלשון הגאמר בחיקוי"ו הק' (דף כ"ג: פ"ה) זכאה מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה, וכלים נאים בצדדים דליה. והיינו על ידי שמרחיק נפשו מכל זוממא ותמאות הגוף המזריחים את אור השכינה, ואף כאשר

צריך לעסוק בעסק הפרנסה ושאר צרכי הגוף, תהא זאת רק זכחינת לא אפשר ולא קמכוין, והיו טפלים בעיניו לגבי עיקר חימתו, ועיקר חימתו תהא בעסקי הנשמה, להעמעק בלימוד התורה בעיון רב, ובעבודת התפלה בכל לב ונפש, בזה יעמיק כל מחשבותיו וכחמתו, וזה יהא הראש וראשון בכל סדר החיים שלו.

ובן צריך האדם לעשות את צימו דירה נאה להשראת השכינה, כי גם צימו של צר ישראל הוא זכחינת מקדש מעט, וצריך האדם להעמיד יסודות צימו בצדך זה שיהיה שם מקום מוכן להשראת שכינתו יתצרך, והיינו על ידי שהעיקר בכל עניני החינוך ובכל סדר הנהגת צימו, תהיה בעסקי הנשמה, עד שזניו וזני צימו יכירו ויזחינו, שעיקר יקרותם וחשיבותם בעיניו, תלוי לפי עבודתם שעובדים ומשלימים עצמם בעיני הנשמה, ועיקר גדולתם וחשיבותם נחשב, לפי מה ששכלם מתגדל בלימוד התורה ובעבודת שמו יתצרך, ולא כפי כשרונותיהם הגשמיים ומעשיהם החומריים, אז יהיה צימו זכחינת מקדש מעט ודירה נאה להשכינה הק'.

אבל אם האדם עושה עיקר חימתו בעיני גופו החומרי, שיוכל להרוות ריות טוב, וליהנות מעולם הזה בצלילה ושינה

טובה, ושיוכל לשמוע כל החדשות שעולם, בזמחצות אלה עולה על מנתו בלילה, ובהן הוא קם בצוקר, וענינים אלו הם ראש וראשון אצלו בכל הנהגותיו ובהנהגת צימו, הרי בצדך זה הוא מונע את אור השכינה הק' מלשרות בקרבו וצתוך צימו, כי אין אדם דר עם נחש בזכפיפה אחת. ומזה צאין כל המניעות וכל הנסיונות

בעבודת ה', מפני שהתורה והעבודה אינם עיקר בעיני האדם, והוא אינו מצין למה נצטרך כל כך מאורו יתצרך, ומתאונן שאינו מרגיש שום טעם בתורה ותפלה, וכן אינו מצין למה צניו אינם נמשכים להתעלות בתורה ויראת ה', ואינו מתכוון כי הוא עצמו הוא הגורם לזה, על ידי שעושה עניני העולם הזה לעיקר חימתו.

21

ובמו כן כדי שיהיה לזכו של אדם מקום משכן להשראת השכינה, צריך לטוהר לזכו ממדות רעות אשר משכנס לזכו, כי כל מדה רעה מזריחה את השראת השכינה הק' מקרב האדם. וכן צריך להק' תמיד את צניו וזני צימו, שיטרוו נפשם ממדות רעות, וצריך ללמדם היטב להתרחק מכל דגוד ממלוקת ולשון הרע עד קנה האחרון, כי לפעמים על ידי רמיזה כל דהוא, אפשר לגרות ולגרום ממלוקת מרובה. וכן צריכין לחונם,

להשמר מאוד מכעס והקפדה, שלא להתרגו משום דבר, וללמדם כי על ידי כעס והקפדה נעשה האדם מרכבה לטומאה וסטרף אחרף (וה"ק ח"ג קפ"ג ע"ה), וכל מיני גיהנם שולטין עליו אף בעולם הזה, כמו שאמרו חז"ל (מדרים כ"ג ע"ה) כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, ולא אמרו ישלטו עליו בלשון עמיד, אלא שולטין עליו בלשון הווה, דגם בעודו בעולם הזה בחיים חימתו, הוא נכנס לגיהנם, כי נעשה מרכבה להסטרף אחרף, וכל חייו הם חיי גיהנם.

וענין זה תלוי הרבה בהתנהגות ההורים עצמם, כיצד הם נוהגים כאשר צא לפניהם איזה ענין שמרגיז דעתם, באיזה אופן הם מקבלים הדבר ההוא, אם בניחותא ובישוע הדעת, או אם ח"ו מתכעסים ומתרגזים תיכף מזה, ובעוה"ר אנו רואים הרבה פעמים, כאשר האדם שומע איזו שמועה שאינה לפי רוחו, כגון שאמרו לו שהמלמד לא טיפל עם צנו כראוי, או אם אמרו עליו או על צנו איזה דבר שלא כפי רוחו ורצונו, אזי תיכף ומיד הוא מתמלל על זה בעעם והקפדה, לדבר דברי צו נגד אותו מלמד או נגד אותו אדם, הרי בהתנהגות כזו הוא מחריב צידים את חינוך דורותיו, כי צניו וזנותיו למדים מזה, שמתר לכעוס ולצעוק כאשר

אירע איזה דבר שלא לפי קורת רוחם, ובוה הוא משריש בנפשותיהם מדות רעות, רחמנא לילן.

ובאשר הילד יתחנך בצדך זה, להכניע עצמו אף לפני מי שדיבר עליו או ציערו, אזי ממילא יכניע עצמו לקבל דברי מוסר ותוכחה גם ממדריכיו וממנכיו, ומכל מי שיעוררו לתקן מעשיו, ולא כמו

שרואין כהיום, שנתחזק מאוד כח הגאווה והחוצפה אף צין צני הנעורים, עד שגם הקטן אין יכול לכוול דברי מוסר ותוכחה, וכאשר מעוררים אותו על מיקון מעשיו או על איזו עוולה שעשה, תיכף הוא כועס, ואומר שמכוונים רק לזותו ולצערו, לכן כאשר רוצים לעוררו דברי מוסר, צריכין להטעים לו הדברים באיזה דבר הלצה ושחוק, כי רק באופן זה יציית לדברי המלמד והמדריך, וגם אז רק כל זמן שהדבר יעלה לו בניקל, או כאשר יתנו לו עבור זה כבוד וגדולה. אצל אס האדם משריש צתוך צני צימו מדת הכנעה וענוה, יהיה ניקל להם אחר כך להכניע עצמם לפני מדריכיהם ולפני כל אדם.

ובן צריך האדם להשיג מאוד על עצמו ועל צני צימו, בעניני כשרות המאכלים שיהיו כחורה והלכה בכל הדקדוקים, כמו שציארנו שלכן הסמיך הכתוב לפרשה זו פרשת מאכלות אסורות, ללמדנו שאי אפשר שאתרה השכינה בקרב האדם אלא כאשר הוא שומר נפשו ממנה שמכניס לתוך פיו, שהכל יעשה בהשגחה צדוקה ומעולה, וצריך לעמוד על המשמר שלא להכשל באכילת שקצים ורמשים ותולעים הנמצאים בכמה מיני מאכלים, ובפרט צימות הקיץ המתקדצים ובאים, מצויים יותר התולעים בכמה מאכלים,

וצריכין זהירות רב שלא להיכשל באיסורים אלו, וצריכין לשים על זה עינא פקיאח בכל יום ויום, שהכל יצדק כראוי, ואל יסמוך עצמו בצד זה בכמה קולות וספיקות, כאדם העושה דבר רק לנחת ידי חובתו, כי זהו יסוד היהדות, ואם חלילה יש מכשול בזה, הרי זה מטמטמת לכו של אדם, וחטא זה מזריח אור השכינה מצימו של אדם יותר משאר איסורים, כי האכילה נעשה דם ובשר מבשרו ממש, ומצדיל צפני האדם שלא ירגיש את אור ה', וגם צעת הגאולה, כאשר תתגלה כבוד מלכותו יתצרך בעולם, לא יזכה ליהנות אז מאור ה' ח"ו, כדברי הרה"ק מצאחריטשוט הנ"ל.

ופירש רש"י: ויברכס - ברכת כהנים יברכך, יאה, יאף, יאר - מעל המזבח: וילאו ויברכו את העם - אמרו ויהי נועם ה' אלהינו עלינו יהי לנו שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל קצתה ימי המלוכים, שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא קרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחפז לנו עון העגל. לכך אמר להם: 'זה הדבר אשר ליה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי ותשוב ממני עמי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותלעו שהמקום נחר בו:

הנה כשבאו ישראל להקריב קרבנם בחנוכת המזבח, ראו שכל השבעה ימים של מילואים, עדיין לא זכו להשראת השכינה, ובא אהרן וברך את העם ב'ברכת כהנים', וכשעם ישראל נקהלו לראות בחנוכת הבית, ולא שרתה בו השכינה, באו כל ישראל לידי כלימה. וטענו ישראל למשה,

שמפני חטא העגל בא להם זאת, וסימן הוא שעדיין לא נתכפר להם עון זה ולכך אין להם גילוי השכינה. ועל כך השיב להם משה, שאהרן הוא הראוי שתתגלה השכינה על ידו. ואף שלכאורה אהרן הוא שעשה העגל, הראם משה שחטא העגל כבר אינו מעכב, ואדרבא אהרן הוא שמביא להשראת השכינה.

ולכך ברכום בברכת שתשרה השכינה במעשה ידיכם, כי רק ע"י שישראל התביישו מאד, במה שלא זכו להשראת כבוד השכינה, זכו אחר כך להשראת השכינה, ושמחו בזה מאד, כמו שנאמר אחר כך (פסוק כז): 'וירא כל העם וירונו, והוא משום שהשתוקקו לברך בכיליון עינים.'

ובאמת שאין לנו כלל יכולת להבין מהו לראות בעיניים את השראת השכינה, שאין הרבה זוכים לזה, ושם כל ישראל ממש מקוטנים ועד גדלים זכו לכך, כמו שנאמר (פסוק כג): 'וירא כבוד ה' אל כל העם.'

ולכך מיד - 'ויפלו על פניהם', שבאה עליהם יראה גדולה בעקבות הגילוי שזכו לראות בעיניהם, ואחר שזכו לברכה שתשרה שכינה במעשה ידיכם, הכינו עצמם ללכת לבתיהם, לקבלת הברכה, שיוכלן להמשיך התרוממות הרוח הזאת, ולקחת איתם את השמחה לאורך ימים ושנים.

מבואר שאהרן חשב שביגנו לא שרתה השכינה ואילו כלל ישראל חשב שדווקא בנינם, שמה לא התכפר עדיין חטא העגל ואילו משה רבינו חשב שלא זכה שתשרה השכינה על ידו משום שאהרן חשוב ממנו, סופו של דבר היה שבזכות משה ואהרן וכלל ישראל זכו שתתגלה אליהם השכינה.

מכאן היה הגאון רבי משה סאלאוויצק זצ"ל מציריך מראה: איך זוכים להשראת השכינה, רק אם כל אחד חושב שהאשמה היא שלו, כך שורה השכינה.

לכן כאשר חתן וכלה ניגשים לבנות מקדש מעט וכאשר מעונין כל אדם שתשרה השכינה בביתו, צריך לדעת שאם נקודת מבטו של כל אחד תהיה כלפי עצמו שאם קורה משהו לא נעים יתלה כל אחד מהם את האשמה בעצמו ולא בבן זוגו.

ראוי לנו להתבונן, מדוע באמת שם במשכן תלה כל אחד את החיוב בעצמו והיום בכל דבר רגילים לתלות את החסרון בזולתו ובעצמו אף פעם לא? יתכן שהחילוק הוא במדת הכרת החיוב שהיביים כלפי מעלה. מי שמשיג כראוי מהי חובתו בעולמו והוא חי עם השאיפה להגיע למילוי התפקיד שנתבע ממנו למעלה. איש כזה כשיראה שאינו מצליח באיזה ענין שעושה, מיד יתלה את הדבר בעצמו, שכן כל ימיו חי הוא בחששות אולי אינו קיים כשלימות את התפקיד שעליו נתמנה בעולמו, ואפי' נתמנה לכהונתו על ידי השכינה הק' בכבודה ובעצמה כמו אהרן שידע שלא שלחו משה מעצמו אלא בשליחותו של הקב"ה ומסתבר שראוי הוא למעלת הכהונה מכל מקום תלה את החסרון בעצמו, שהוא זה שעייב שלא ירדה שכינה לישראל, אבל היום שאין מכירים

כ"כ עד היכן חובתנו ובכל מה שעושים מיד מרגישים שכבר יצאנו ידי חובה, * בודאי אם איזה מעשה לא הצליח תולים ומחפשים את הסיבה והחסרון בזולת.

והאיש משה ח"א עמ' מ"ד

נתיבות

שמיני

שלום

וי"ל הענין ע"פ מאמר מרן הס"ק מסלונים זי"ע דענין ביום השמיני מרומז למדה השמינית בינה שהיא מדת התשובה, שהקמת המשכן הוא תשובה לאתר חטא העגל. ומשום כך לא היתה הקמת המשכן יכולה להיות אלא ע"י הבושה בדוקא, שלאחר החטא

כבר א"א להמשיך השראת השכינה רק מכח הבושה. וטעם הדבר, דיש ב' דרכים להמשיך השראת השכינה, המה ב' הדרכים בעבודת ה'. הדרך של הכרה בגדלות הבורא, כאשר יהודי עוסק בעבודת השי"ת והולך ומתעלה ומשיג השגות בגדלות הבורא, והדרך של שפלות עצמו, שהיא לאחר החטא, שנפל ממדרגתו ושוב אינו מסוגל להשיג המדרגה של גדלות הבורא, אז נתן הקב"ה ליהודי את דרך התשובה שיבנה את עצמו מתוך שפלות עצמו, בבחי' מזבח אבנה בשברון לבבי. וכמאה"כ (תהלים נא) לב נשבר ונדכה א' לא תבוה, דמשמע שהמדובר במי שראוי הוא שיבוהו וצריך לבוהו, אבל אם הוא לב נשבר ונדכה אזי א' לא תבוה, והר"ו פותח בפניו שערי התשובה. והנה בקבלת התורה היתה השראת השכינה מתוך גדלות הבורא, שנתגלו כאלו גילויים עד שראו הכל כי אין עוד מלבדו, אבל הקמת המשכן היתה לאחר חטא העגל, ואיך תתכן השראת השכינה אחר חטא כזה. אלא שנתן להם הקב"ה את מדת התשובה, שע"י הבושה ושברון הלב מתוך ההכרה בשפלות עצמו, עי"ז מזבח אבנה בשברון לבבי, ומכח הבושה ושברון לבם זכו להשראת השכינה. והנה הכח שנתן הקב"ה לישראל לאחר חטא העגל לבל ידה ממנו נדח, כמו שפי' הרמב"ן (שמות לג) במד"כ שם ויתאבלו, שהכירו בעומק חטאם וניחמו על מעשם, והשם רחמן מלא רחמים קבל תשובתם שהיתה מעומק המרירות והחרטה. ואז נתן להם הקב"ה את מצות הקמת המשכן שבו ישוב להשרות שכינתו בתוכם. והוא ע"ד"מ לגרעין הזרע שזורעים באדמה, שאין צמיחתו יכולה להתחיל רק לאחר שנוקב לגמרי ונשאר בו רק קוסטא דחיותא שממנו מתחלת צמיחה מחודשת, ע"ז נתן הקב"ה בחטא עצמו קוסטא דחיותא של שברון לב, אשר ממנו מתחלת צמיחה מחודשת אצל יהודי. ומשום כך גם הקמת המשכן והקרבת הקרבנות היו דוקא ע"י הבושה, שאהרן נתבייש וכלל ישראל נתביישו, שהכח להמשיך השראת השכינה לאחר החטא הוא רק ע"י שפלות עצמו. והוא שאמר להם משה אהרן אחי כדאי הוא וחשוב ממני, לפי שהקמת המשכן והקרבת הקרבנות היו צריכים להיות

וכשם שבכללות ישראל יש ב' דרכים אלו, כמ"כ ישנם ע"ד העבודה אצל כל יהודי ויהודי, שיש אצלו בחי' קבה"ת, כאשר הוא עוסק בעבודת ה' בתורה ועבודה, שאז הדרך היא מתוך גדלות הבורא. וכן יש אצל היחיד בחי' הקמת המשכן, כמד"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דאיתא בספיה"ק בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד. היינו שכל יהודי מצווה להקים בביתו שלו משכן לה', שיהיה ביתו מקום השראת השכינה. וכמאחז"ל (סוטה יז) זכו שכינה שרויה ביניהם, שנעשה ביתם משכן להשראת השכינה. אמנם כבר

This was the day that the Mishkan was set up permanently and inaugurated. The Torah uses *vayehi* here as an introductory word. As we shall see, this little word hints at levels of depth regarding the purpose of the Mishkan.

The Maharal writes that the Mishkan was a creation in and of itself:

Just as the world was created in seven days, the Mishkan was a further stage in Creation. It was the eighth day of Creation and as such was the higher level which completed the creation of the world. This is why the Midrash teaches (Bamidbar Rabbah 12) that the Mishkan is equal to the creation of the world; both the [description of the] creation of the world and the Mishkan use the word vayehi. This is what the Gemara means when it says "the hooks of the Mishkan

appear like the stars in the sky" - the Mishkan itself was like the creation of the heavens and earth. (Maharal, Chiddushei Aggados on Shabbos 99a)

The Maharal is telling us that the world was created in seven days but completed only on the eighth day. That "eighth day" took several generations to arrive, but it did when the Mishkan was completed. (As we shall see, it was only fully complete when the Jewish People made the transition from the temporary Mishkan to the permanent Mikdash.)

We might wonder why it was necessary to add a further level of completion to the seven days of Creation. Didn't the day of Shabbos mark the world's completion?

The *Yalkut Shimoni* throws light on this question.¹ It explains that in the era of the Mashiach, the Minchah offering will be as pleasing and sweet to Hashem as in the time of Noach after the Flood and in the time of Hevel prior to the advent of idolatry. For the generation of the Flood had corrupted the world; their sins had a real effect on the world in a spiritual sense. This meant that a *korban* was not pleasing to Hashem in such an era because it came from an impure world. The Flood purified the world and gave it a new beginning. When Noach offered a *korban* after the Flood, it was sweet and pure. In the future, the world will again attain purity, and the *korbanos* will thus be sweet and pure again.

The Mishkan had a similar effect. The walls of the Mishkan blocked any influence of impurity. They were a sanctuary and safe haven of purity. This allowed *korbanos* to be offered again in full purity. The Mikdash had the same feature, but on a permanent basis. On the *pasuk* describing the conclusion of Shlomo's building of the first Mikdash - *All the work was complete (Melachim I 7:51)* - Chazal note that the word *All* actually alludes to the seven days

of Creation. The Mikdash completed the Creation. Similarly, the use of the word *la'asos* in the account of Creation (*Bereishis* 2:3) hints at this. When the Torah says *Hashem blessed the seventh day and sanctified it; for on it He rested from all the work Hashem had created to perform (la'asos)*, this means that even after the world's creation, there was work that remained to be done: the building of the Mikdash. In fact, Chazal go on to say that the very name "Shlomo" connotes completion, referring to the completion of the days of Creation (*Psikta Rabasi*, 6). Again, this is because the Mikdash is a place free of any spiritual contamination or corruption; a safe haven of purity fitting for offering *korbanos*.

Today we have no Mikdash, no place of safe haven, but we do have our four *amos* of Halachah, which the Gemara says is a kind of substitute. In our *beis midrash*, we can find our haven of purity.

[א] פירש"י וז"ל, אמרו ויהי נועם ה' אלקינו עלינו יהי רצון שתשרה שכניה במעשה ידיכם וכו', ונדע שנחכפר לנו עון העגל, עכ"ל.

✧ וקשה. הלא בזה שנצטוו לבנות משכן הוא גופא ראייה שנסלח להם העוון והקב"ה רוצה בהם. ועוד הרי היו מוקפים בשכינה וענני כבוד, ואוכלים מן לחם אבירים, ומים מן הסלע, ואין זה אלא עניינים רוחניים, ואם כן מה בקשו עוד.

✧ הג"ר ראובן מלמד זצ"ל³⁴ ביאר, שמכאן רואים את היסוד של בלי תכלית, כי יש מדרגות מדרגות מבלי סוף, יש מדרגה של "חלק לעוה"ב", ויש "חיי עוה"ב", ויש "בן עולם הבא". וכן לכל אחד ואחד מדרגות מדרגות, וממילא אע"פ שהיו מוקפים בשכינה אבל רצו מדרגה יותר גבוהה בקבלת פני השכינה, ורצו כפרה יותר גדולה על חטא העגל.

וזה מה שהתפללו "יה"ר שתשרה שכניה במעשה ידיכם". בקשתם הייתה, שהשכינה תהיה עמם בכל מעשיהם... שזוהו תכלית השלימות! עכ"ד.

ש'אדם הראשון קרא לכל הברואים ואמר להם "צאו ונשמחו ונכרעה נכרעה לפני ה' עושו" (תהלים נה - ו), כי זה עיקר תכלית הבריאה שיהי להקצ"ה דירה בתחמונים, היינו שיכירו התחמונים את מלכותו של הקצ"ה, וכלשון הרמב"ן (סוף פ' זא) "ואין לעלוין בתחמונים חפץ, מלכד שידע האדם וידע לאלוקיו שבראו", [עיי"ש בית דבריו הק']. וממשך המדרש שקרא הקצ"ה אותן "אלוקות" היינו שנתן בהם כוחות גדולים שיקיימו בהם את חפיקדם כנ"ל, [עד שטעו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש, כמבואר בז"ר ח - י], אבל, המדרש מסיק, שלצדק מעלו בתפקידם והלכו אחר דעת הנמש ולכן אצדו את מדרגתם כמבואר לעיל בשם המדרש.

וברתו"ב (שם פסקא טו) "ויהי ציום השמיני, מה ח"ל ויהי, מלמד שהיתה שמחה לפניו במרום כיום שנברא בו שמים וארץ", ובגמ' (מגילה י:) מפרש את הלימוד, נאמר כאן "ויהי", ונאמר בצריאת שמים וארץ "ויהי ערב" וכו'. וצ"ל הלימוד הוא⁶, שכמו שהי' הקצ"ה כצ"ל שמה בשלימות הבריאה, וכמו שהציא בן צמדרש (תחומא ריש הפרשה) את הפסוק (תהלים קד - לא) "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו", כמו כן ציום השמיני למילואים שידע שכינה לישראל וצאה הבריאה לתיקונה ולשלימותה, כי זו היא התכלית של צריאת שמים וארץ שתשרה שכינה בתחמונים, לכן היתה השמחה לפניו ציום זה שבו נתקיים עיקר רצונו של הקצ"ה בצריאת העולם כמו השמחה שהיתה בצריאת עולמה.

ונראה לומר, על פי דברי המדרש (במדבר רבה י"ב, ג) בו למדונו רבותינו: "א"ר יוחנן: עד שלא הוקם המשכן - היו המזיקין מתגרין בעולם לבריות, ומשהוקם המשכן, ששרה השכינה למטה - כלו המזיקין מן העולם". הרי לנו, כי ביום השמיני לא רק נחנך המשכן, אלא שהיתה בו משום בריאה חדשה, שינוי מהותי ממנהגו של עולם.

מעתה נראה, כי כאשר הזכירה התורה את היום הזה בשם 'היום השמיני' - היא התכוונה אמנם לומר שהיה זה היום השמיני לימי המילואים, אולם לא רק... שכן היום הזה - היה גם בבחינה מסויימת היום השמיני לשבעת ימי בריאת העולם! שכן ביום זה - הגיע העולם לתיקונו, והתחדשה בו מציאות אשר לא היתה עד הנה!

ועל כן, רק לאחר היום הזה - נאמרו בתורה הלכות הטומאה והטהרה, וכן הלכות המאכלות האסורות, שכן עד עתה - טבע העולם היה שפל יותר, ולא היה מקום להבחנות רוחניות מעין אלו. רק לאחר היום השמיני בו הושלמה תבנית בריאת העולם ברוממותה הנרצית - ניתן היה להבחין בין טהרה לטומאה, בין המאכל המותר באכילה לבין המאכל האסור באכילה, שכן כל החילוקים הללו - לא התאימו אלא לעולם המתוקן שלאחר הקמת המשכן!

216 / RAV WOLBE ON CHUMASH

Parashas Shemini describes the eighth and final day of the inauguration of the Mishkan. On that day, Aharon made his first appearance as the kohen gadol. Although hesitant at first, at Moshe's prodding he agreed to assume his new role. He brought the appropriate korbanos, performed the related avodah, and blessed Bnei Yisrael. Nevertheless, he did not succeed in bringing the Shechinah down to the abode that had been created for this purpose.

Rashi (9:23) tells us that Aharon was sure that it was his involvement in the making of the golden calf that was preventing the Shechinah from descending on the Mishkan. He expressed his disappointment to Moshe, whereupon he and Moshe entered the Mishkan and davened, causing the Shechinah to descend.

This incident carries a lesson that applies to each of us on a daily basis. Bnei Yisrael spent many days and months building the Mishkan and crafting its vessels, and after the construction was complete, the kohanim spent eight consecutive days inaugurating it. Yet they were not successful in these lofty endeavors until their actions were accompanied by tefillah. Likewise, even when we toil greatly and invest much effort in our spiritual growth, our avodah must be accompanied by tefillah.

In this vein, the Chazon Ish said that on certain days he toiled more in his tefillah than he did in his study of Torah!

Rabbi Yehonason Eibeshutz, who was known as a genius, wrote that he found that on days when he davened with kavanah he succeeded in his learning, while the opposite was true when his tefillos lacked kavanah. He continues, "Therefore, do not say that one person is greater than another because of his intelligence or awesome wisdom and understanding. This is not the case! It is a falsehood! Rather, it is a gift from Hashem, when one anticipates His abundant goodness and compassion by means of abundant prayer and pleading. There is nothing that grants a person proper understanding and helps decipher difficulties like a tearful tefillah that He have compassion, for Hashem listens to all those who call out to Him truthfully" (Ya'aros Devash). (See also Alei Shur, Vol. II, pp. 124-127.)

learn, but the main ingredient for success in Torah study is tefillah."

שביום השבת הושלמה הבריאה כולה, וזהו שאמר אדם הראשון שירה ביום השבת על כל הבריאה כולה.

לכך ממשיך מזמור זה "מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך", כי אינו מדבר רק על השבת אלא על שלימותה של כל הבריאה שהושלמה בשבת.

חינוך המשכן הוא כחידוש הבריאה

על פי זה יבנו היטב דברי חז"ל בתורת כהנים הנ"ל, "כיון שראו אש חדשה שירדה משמי מרום וליחכה על המזבח את העולה ואת החלבים, פתחו פיהם ואמרו שירה", חז"ל מדגישים שראו "אש חדשה", כי אש זו שירדה מן השמים ואכלה את הקרבנות, הרי יש בה התחדשות עצומה בבריאה, שלא נראה כדוגמתו עוד.

וביותר אמרו בתורת כהנים שם (תחילת פרשה א) שאותו היום נטל עשר עטרות, ראשון למעשה בראשית וכו', ומאחר שביום זה של הקמת המשכן, ירדה אש מן השמים וליחכה את הקרבנות, הרי הוא כהתחדשות הבריאה ממש, בודאי שצריך לומר שירה על דבר כזה, ועל כן פתחו כל ישראל ואמרו שירה.

לעתיד לבוא יאמרו שירה על חידוש הבריאה

על פי זה נראה לבאר עוד כי זהו מה שנאמר לעתיד לבוא (ישעיהו כ, כג): "והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים", השתחוויה זו שתהיה

לעתיד לבוא, תהיה מלווה בשירה על התחדשות הבריאה שתהיה אז, וכמו שנאמר על זמן זה (שם טו, כב) "השמים החדשים והארץ החדשה", וכיון שכל הבריאה תהיה מחודשת, יצטרכו לומר שירה, וזוהי מהותה של השתחוויה זו, כי על התחדשות הבריאה צריך לומר שירה וכמו שיסד הגרי"ז, ועל כן אמרו שירה גם כן בהקמת המשכן.

התבאר לעיל כי המשמעות הפשוטה של המלה שירי היא: זמר ולשבח שנאמרים מתוך שלימות ואהבה. אך ישנה משמעות נוספת למלה זו: הן בלשון הקודש והן בלשון התרגום, שיר מורה על תכשיט היצמיד, כמו שכתוב (ישעיה ג' י"ט): "הנטיפות והשרות", וכן מתרגם אונקלוס את הפסוק (בראשית כ"ד כ"ב): "ושני צמידים על ידיה" - "ותרין שירין על ידה". וכן בלשון המשנה (שבת נ"א ע"ב): "יוסוס בשירי" שפירושו אצעדה (צמיד) עיגול.

ונראה ממקורות אלו שהמשמעות השניה של שיר היא עיגול, ולכן אצעדה נקראת על שם השיר בגלל צורתה העגולה. ראייה לזה יש להביא מדברי הרד"ק (בספר השרשים) המבאר שהמלה שור, שמשמעותה חומה, נגזרת מהמלה שיר, וזאת בעבור שהחומה מקיפה את המדינה, כדוגמת האצעדה המקיפה את היד. וכן חז"ל מתארים חפצים המונחים בצורת עיגול שהם מונחים "כשירי" (בי"מ כ"ה ע"א, בי"ב ק"ג ע"ב, נידה נ"ח ע"א).

כידוע אין מקריות בלשון קודשנו, ואם מלה אחת משתמעת לשני פנים הדבר מוכיח שישנה משמעות משותפת לשני פנים אלו. נשתדל לעמוד על עומק הענין.

לדוגמה - נקודה מורה על התחלת ההתהוות. לעומתה 'רובועי' מורה על התפשטות ההווה לארבע רוחות. 'המעגל' מורה על בחינה הנקראת "ענף סופן בתחילתם" (עי"פ ספר יצירה א' ז', ועי"פ בספר מחשבות חרוץ פרק ט"ו ד"ה ונראה). בחינה זו מגלה כיצד מציאות, אשר יצאה ופירשה מנקודת השורש שלה, חוזרת אל מקורה הראשון. במקביל לזה כאשר נעים בצורה של עיגול ההתרחקות מנקודת השורש מקרבת בעצמה אל נקודת המוצא. ואמנם זהו תוכן ענין המעגל, להראות כיצד כל הפרטים מצטרפים חזרה למגמה הראשונה.